

Informator prawny

PORWANIE RODZICIELSKIE

NIEODPŁATNE USŁUGI
- POMOC PRAWNA
- PORADY OBYWATELSKIE
- MEDIACJA

Ministerstwo
Sprawiedliwości

sursum
corda
STOWARZYSZENIE

SPIIS TREŚCI:

1. Wstęp	2
2. Definicje porwania rodzicielskiego	3
3. Urowadzenie a zatrzymanie	4
4. Różnice między porwaniem a uprowadzeniem rodzicielskim	6
5. Urowadzenie dziecka według Konwencji Haskiej	7
6. Procedury zgłaszania i działania służb	8
7. Przykłady działań uznawanych za porwania rodzicielskie	9
8. Jak zapobiegać porwaniom rodzicielskim?	10
9. Zakończenie	11

Wstęp

Porwanie rodzicielskie,

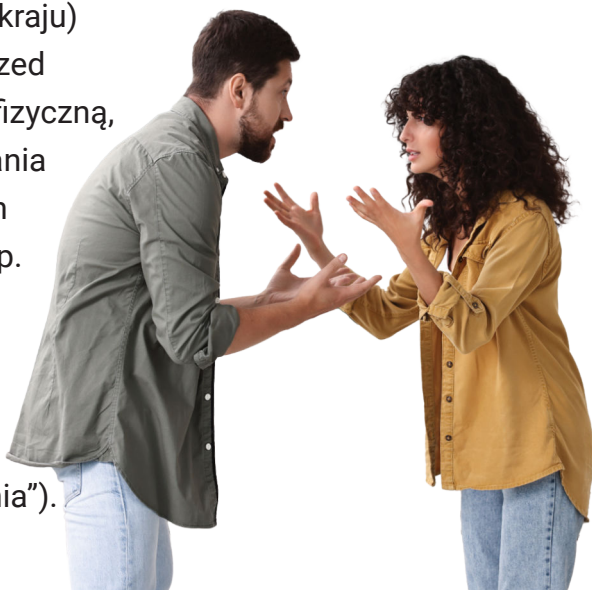
to poważny problem prawny i społeczny, który dotyka coraz więcej rodzin na całym świecie. Sytuacje, w których jeden z rodziców zabiera dziecko bez zgody drugiego, mogą prowadzić do długotrwałych konfliktów, traumatycznych przeżyć dla dziecka oraz skomplikowanych postępowań prawnych. Skutki porwań rodzicielskich dotyczą zarówno dzieci jak i dorosłych. Porwanie rodzicielskie może mieć różne oblicza – od bezprawnego zatrzymania dziecka przez jednego z rodziców, po wywiezienie go za granicę bez zgody drugiego opiekuna. W takich sytuacjach kluczowe znaczenie mają działania organów ścigania, sądów rodzinnych oraz organizacji międzynarodowych, które wspomagają proces powrotu dziecka i dążą do zapewnienia mu bezpiecznego i stabilnego środowiska.

Definicje porwania rodzicielskiego

Zgodnie z § 1 zarządzeniem nr 48 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanych zwłok oraz szczątków ludzkich za porwanie rodzicielskie należy uznawać sytuację, w której jedno z rodziców lub opiekunów posiadających pełną władzę rodzicielską bez woli i wiedzy drugiego z nich pod pretekstem krótkotrwałego pobytu wywozi lub zatrzymuje osobę małoletnią na stałe, pozbawiając tym samym drugiego rodzica lub opiekuna posiadającego pełną władzę rodzicielską możliwości utrzymywania kontaktu z małoletnim w przysługującym mu zgodnie z prawem zakresie.

Najczęstszymi przyczynami porwań rodzicielskich są: chęć zemsty na byłym partnerze, brak porozumienia w kwestii podziału władzy rodzicielskiej lub miejsca (kraju) zamieszkania, ucieczka przed przemocą psychiczną lub fizyczną, a także chęć wynegocjowania lepszej pozycji w sprawach tzw. okołorozwodowych, np. przy podziale majątku („Dostaniesz dziecko, jeśli zgodzisz się na proponowaną przeze mnie wersję podziału mienia”).

Urowadzenie a zatrzymanie

Zarówno uprowadzenie, jak i zatrzymanie muszą być dokonane wbrew woli osoby powołanej do sprawowania opieki lub nadzoru. Wola osoby uprawnionej może być wyrażona w sposób wyraźny lub dorozumiany (konkludentny), jeśli wskazują na to okoliczności. Sprawca odpowiada, nawet jeśli działał za zgodą małoletniego lub osoby nieporadnej. Urowadzenie i zatrzymanie rodzicielskie to zagadnienia uregulowane w art. 211 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (k.k.), o następującym brzmieniu:

Art. 211 [Urowadzenie]

Kto, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru, **uprowadza lub zatrzymuje** małoletniego poniżej lat 15 albo osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Urowadzenie należy zazwyczaj rozumieć jako zabranie (usunięcie, wyjęcie, porwanie, przeniesienie) osoby pozostającej pod opieką lub nadzorem w inne miejsce, wbrew woli opiekuna lub nadzorcy, co skutkuje pozbawieniem go możliwości faktycznego sprawowania opieki lub nadzoru. Istotą uprowadzenia jest zatem odebranie rzeczywistego władztwa nad małoletnim, który nie ukończył 15 lat.

Przez **zatrzymanie** rozumie się najczęściej skłonienie albo zmuszenie małoletniego do pozostania w miejscu dotychczasowego pobytu, wbrew woli osoby lub osób powołanych do opieki lub nadzoru. Zatrzymanie może polegać zarówno na działaniu, jak i na zaniechaniu. Zaniechanie ma miejsce w przypadku niedostarczenia podopiecznego – wbrew zobowiązaniu – osobie uprawnionej.

Nie jest wykluczone, że podopieczny dobrowolnie pozostaje u sprawcy, który nie musi podejmować żadnych działań, aby uniemożliwić mu opuszczenie miejsca pobytu.

Różnice między porwaniem a uprowadzeniem rodzicielskim

Przestępstwo uprowadzenia jest występkiem ściganym z oskarżenia publicznego z urzędu. Czyn z art. 211 k.k. zagrożony jest karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Dochodzenie lub śledztwo wszczyna się po przedstawieniu policji lub prokuraturze informacji uprawdopodobniających jego popełnienie.

Czynu z art. 211 k.k. nie może popełnić osoba, która ma przyznane prawo do opieki i pełną władzę rodzicielską nad małoletnim.

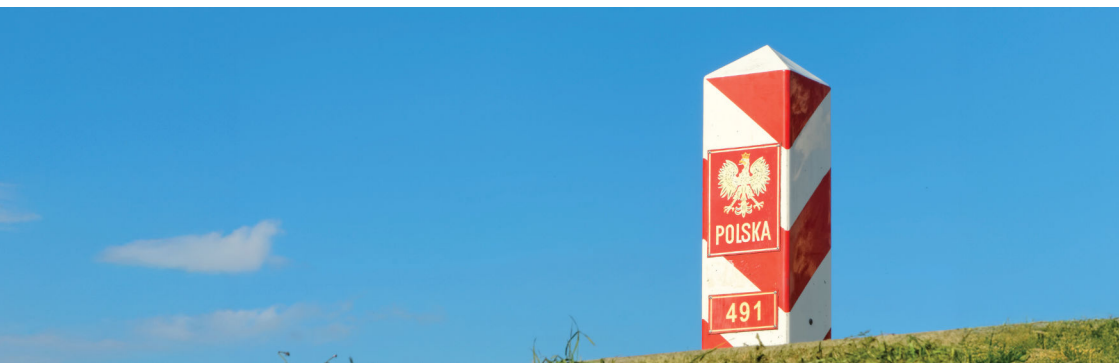
Dlatego nie stanowi przestępstwa z art. 211 k.k. uprowadzenie lub zatrzymanie dziecka przez jednego z rodziców wbrew woli drugiego, jeśli oboje wykonują wspólnie władzę rodzicielską.

Z kolei kluczową różnicą między porwaniem a uprowadzeniem rodzicielskim jest to, że porwania może dokonać rodzic posiadający pełną władzę rodzicielską. Porwanie rodzicielskie nie jest przestępstwem w rozumieniu Kodeksu karnego, lecz może mieć konsekwencje w postępowaniu cywilnym.

Urowadzenie dziecka według Konwencji Haskiej

Konwencja dotycząca cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę z dnia 25 października 1980 r. jest ważnym porozumieniem międzynarodowym, którego głównym celem jest zapobieganie uprowadzaniu dzieci przez członków rodziny za granicę. Konwencja ma również na celu ułatwienie szybkiego powrotu dziecka do miejsca, w którym na co dzień mieszkało. Przepisy Konwencji stosuje się do każdego dziecka, które miało miejsce stałego pobytu w państwie będącym stroną Konwencji bezpośrednio przed naruszeniem prawa do opieki.

Wniosek o powrót dziecka może złożyć każdy, kto jest rodzicem uprowadzonego dziecka i ma prawo do współdecydowania o jego miejscu pobytu, lub każdy, kto jest jego opiekunem prawnym. Konwencja przewiduje dwa tryby składania wniosków: osoba zainteresowana może zwrócić się do polskiego organu centralnego, tj. Ministerstwa Sprawiedliwości, lub bezpośrednio do właściwego organu centralnego państwa, w którym dziecko aktualnie przebywa.

Procedury zgłaszania i działania służb

Osobę zaginioną kwalifikuje się do jednej z trzech kategorii. Zazwyczaj dzieci zaginione w wyniku porwań rodzicielskich klasyfikowane są do III kategorii osób zaginionych (najniższe ryzyko).

Pierwszym etapem po stwierdzeniu porwania rodzicielskiego jest zgłoszenie tego faktu na policję. W przypadku uzyskania informacji o porwaniu rodzicielskim policjant przyjmujący zgłoszenie sporządza notatkę urzędową dotyczącą zaistniałego zdarzenia, którą następnie przekazuje do właściwego sądu rodzinnego.

Po zgłoszeniu zaginięcia osoby pozostającej pod opieką jednego z rodziców należy powiadomić właściwy sąd rodzinny i opiekuńczy o wszczęciu poszukiwań osoby małoletniej jako zaginionej, jeżeli z okoliczności podanych przez osobę zgłaszającą wynika, że doszło do tzw. „porwania rodzicielskiego”. Jednocześnie należy poinformować osobę zgłaszającą o zasadności osobistego zwrócenia się do sądu rodzinnego z wnioskiem o wskazanie sposobu dalszego postępowania w przypadku ustalenia miejsca pobytu małoletniego.

Porwanie rodzicielskie niesie za sobą również inne konsekwencje, m.in. możliwość wystąpienia z wnioskiem o ustalenie miejsca pobytu dziecka, a także o odebranie praw rodzicielskich rodzicowi, który dokonał porwania rodzicielskiego.

Przykłady działań uznawanych za porwania rodzicielskie:

- wywiezienie dziecka za granicę bez zgody drugiego rodzica,
- ukrywanie dziecka przed drugim rodzicem,
- nieoddanie dziecka po upływie ustalonego czasu kontaktu,
- niewydanie dziecka drugiemu rodzicowi na ustalony sądowo kontakt bez uzasadnionej przyczyny,
- celowe utrudnianie kontaktu osobistego lub kontaktu na odległość.

WARTO WIEDZIEĆ

Poważnym problemem są również sytuacje, w których rodzice dziecka (lub dzieci) nie potrafią się porozumieć, a jednocześnie nie zostały jeszcze ustalone sądowo kontakty ani miejsce stałego pobytu dziecka.

Zdarza się wówczas, że jeden z rodziców „zabiera” dziecko do swojego miejsca zamieszkania i następnie występuje ze stosownym wnioskiem do sądu, próbując ukształtować swoją pozycję poprzez zalegalizowanie bezprawnego stanu faktycznego.

W takich przypadkach bardzo wiele zależy od decyzji sądu, który – w razie braku porozumienia pomiędzy stronami – musi ostatecznie rozstrzygnąć spór.

Jak zapobiegać porwaniom rodzicielskim?

Aby zapobiec sytuacjom, które mogłyby zostać uznane za porwanie rodzicielskie, należy przede wszystkim precyzyjnie ustalić zasady sprawowania opieki w orzeczeniu sądowym. W sytuacji, gdy istnieje realne ryzyko uprowadzenia dziecka (np. wcześniejsze próby wywiezienia dziecka, stosowanie przemocy, niestabilność życiowa rodzica), warto rozważyć ograniczenie, zawieszenie lub nawet całkowite pozbawienie władzy rodzicielskiej.

Warto pamiętać o zasadzie, że od drugiej osoby – małżonka, żony, męża czy partnera – można się odseparować, ale w przypadku wspólnego dziecka rodziną pozostaje się już do końca życia. Świadomość tej odpowiedzialności jest ważna zarówno dla rodziców, jak i dla dobra małoletnich, aby w przyszłości nie powielali błędów swoich opiekunów.

Zakończenie

Porwania rodzicielskie stanowią poważne naruszenie zarówno przepisów prawa krajowego, jak i norm prawa międzynarodowego. Ich skutki wykraczają poza sferę emocjonalną i rodzinną, prowadząc do ingerencji w prawa przysługujące drugiemu rodzicowi oraz – co najistotniejsze – do naruszenia dobra dziecka.

W celu skutecznego przeciwdziałania tego rodzaju zjawiskom niezbędne jest precyzyjne regulowanie kwestii władzy rodzicielskiej oraz kontaktów z dzieckiem w orzeczeniach sądowych, a także właściwa współpraca organów ścigania, sądów i instytucji międzynarodowych. Porwanie rodzicielskie niesie ze sobą konsekwencje zarówno w prawie cywilnym, jak i karnym.

Kompleksowe i stanowcze działania prewencyjne oraz skuteczne instrumenty prawne są kluczowe dla zapewnienia ochrony prawnej dziecka i przeciwdziałania eskalacji konfliktów rodzinnych o charakterze transgranicznym. Istotna jest także rola edukacyjna oraz zapewnienie odpowiednich mechanizmów ochrony zarówno matce, jak i ojcu.

This image shows a full page of a handwriting practice worksheet. It consists of multiple rows of horizontal dotted lines spaced evenly down the page, providing a guide for letter height and placement. The background is plain white, and there are no margins or additional markings.

Zakres Nieodpłatnej Pomocy

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA

- informacja o stanie prawnym lub obowiązkach i uprawnieniach
- wskazanie sposobów rozwiązania problemu prawnego • sporządzenie projektu pisma (z wyłączeniem spraw w toczących się już postępowaniach), w tym o zwolnienie z kosztów sądowych lub o ustanowienie pełnomocnika • poinformowanie o kosztach i ryzyku finansowym skierowania sprawy do sądu • nieodpłatna mediacja
- informacja o możliwościach innej, darmowej pomocy

NIEODPŁATNE PORADNICTWO OBYWATELSKIE

- rozpoznanie problemu i udzielenie porady dostosowanej do indywidualnej sytuacji, zwłaszcza w sprawach zadłużenia, mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego • poinformowanie o przysługujących uprawnieniach lub ciążących obowiązkach
- wsparcie w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, np. poprzez sporządzenie planu wyjścia z trudnej sytuacji oraz udzielenie pomocy w jego realizacji • skierowanie do odpowiednich instytucji lub placówek nieodpłatnej pomocy • nieodpłatna mediacja

NIEODPŁATNA MEDIACJA

- poinformowanie o możliwościach i korzyściach polubownych metod rozwiązywania sporów • przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji • przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie mediacji w sprawie karnej
- przeprowadzenie mediacji • udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem

MEDIACJA jest dobrowolna, nieformalna i poufna, a mediator jest osobą bezstronną.

Ponad połowa punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Polsce jest prowadzona przez organizacje pozarządowe, jako zadanie publiczne powierzane przez starostów lub prezydentów, w efekcie corocznego, otwartego konkursu ofert.

SURSUM CORDA oznacza „w górę serca!”.

W tym zawołaniu zawiera się cała nasza misja – pomagać w trudnej sytuacji i dawać nadzieję na to, że może być lepiej. Dla tych, którzy chcą się angażować i wspierać projekty dobroczynne - tworzymy warunki do skutecznego działania, w klimacie zaufania i czytelných zasad.

Jedną z form naszej aktywności jest prowadzenie od 2016r. sieci punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego i mediacji oraz urozmaicona edukacja prawna.

Stowarzyszenie Sursum Corda powstało w 2000 r. z inicjatywy grupy przyjaciół i profesjonalistów, którzy wcześniej – przez 6 lat – angażowali się społecznie jako wolontariusze. Jako organizacja pozarządowa **jesteśmy apolityczni działamy na zasadzie „non profit”, czyli nie dla zysku.**

Posiadamy status organizacji pożytku publicznego, co oznacza, że możesz przekazać nam 1,5% podatku, który codziennie inwestujemy w mądre pomaganie.

Będzie nam miło, jeśli dołączysz do naszej załogi!

KRS 00000 20382

**Rozlicz
swój PIT
za darmo!**

wolontariat

NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA

**wypoczynek
na plus+**

POMOC
seniorom

OŚRODEK POMOCY **przet
penitencjarniej**

szkolenia***

POMOC
ukrainie'

System Nieodpłatnej Pomocy

Odwiedź
naszą stronę!

Potrzebujesz wsparcia?

Prawnika • Doradcy • Mediatora

Jesteś w trudnej sytuacji życiowej?

Skorzystaj z naszego systemu!

**Nieodpłatna
Pomoc Prawna**

**Nieodpłatne
Poradnictwo
Obywatelskie**

**Nieodpłatna
Mediacja**

 /NieodplatnaPomoc

**formularz
do zapisów:**

zapisy-np.ms.gov.pl